

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 86/06-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. J. K., K., zastúpeného advokátom JUDr. M. K., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ndob 20/2005 z 21. marca 2005 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. J. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. mája 2005 doručená sťažnosť JUDr. J. K., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 1 Ndob 20/2005 z 21. marca 2005 (ďalej aj „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ je správcom konkurznej podstaty úpadcu Roľnícke družstvo B. Uvedená konkurzná vec je vedená na Krajskom súde v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 51-24 K 222/97.

Podaním z 25. februára 2005 vzniesol sťažovateľ námietku zaujatosti voči sudcovi krajského súdu JUDr. A. M. a žiadal, aby bol tento sudca z prejednávania a rozhodovania označenej konkurznej veci vylúčený. Sťažovateľ v námietke uviedol viaceré dôvody, najmä skutočnosť, že vo veci sp. zn. 51-24 K 222/97–1096 ho tento sudca zbavil funkcie správcu konkurznej podstaty a že JUDr. A. M. bol zákonným sudcom aj v konaní úpadcu D., a. s., B., ktoré je vedené na krajskom súde pod sp. zn. 36-24 K 231/00. V tomto konaní sťažovateľ vykonáva funkciu správcu konkurznej podstaty „*a na základe skutočností, ktoré sa v konkurznom konaní udiali*“, podal sťažovateľ návrh na vylúčenie zákonného sudcu v tejto konkurznej veci. Najvyšší súd návrhu sťažovateľa vyhovel a z konkurzného konania úpadcu D., a. s., bol JUDr. A. M. uznesením z 13. februára 2004 sp. zn. 7 Obo 40/04 vylúčený.

Vo veci námietky sťažovateľa o zaujatosti sudcu JUDr. A. M. v konkurznom konaní vedenom pod sp. zn. 51-24 K 222/97 Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol uznesením sp. zn. 1 Ndob 20/2005 z 21. marca 2005 tak, že konanie zastavil. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že v danom prípade nie je splnená podmienka konať o zaujatosti vznesenej sťažovateľom ako správcom konkurznej podstaty, pretože ten nie je účastníkom konkurzného konania a preto nemôže podať námietku zaujatosti voči sudcovi. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 19. apríla 2005. Sťažovateľ namieta, že uznesením sp. zn. 1 Ndob 20/2005 z 21. marca 2005 najvyšší súd porušil jeho právo na prístup k súdu obsiahnuté v čl. 46 ods. 1 ústavy, pretože bez toho, aby skúmal námietky sťažovateľa, vo veci nekonal a konanie zastavil. Tým súčasne podľa sťažovateľa došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý proces, konkrétne na nestranný súd, obsiahnutého v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru Podľa sťažovateľa najvyšší súd mal o podanej námietke zaujatosti rozhodnúť, a nie konanie zastaviť. Poukázal na rozhodnutie najvyššieho súdu v obdobnom prípade, keď v konkurznom konaní úpadcu D., a. s., o podanej námietke zaujatosti sudcu riadne konal a rozhodol o nej tak, že namietaného sudcu z konania vylúčil (vec bola vedená na najvyššom súde pod sp. zn. 7 Obo 40/04).

Vzhľadom na to, že podľa názoru sťažovateľa nemá v danom prípade možnosť domáhať sa ochrany svojho ústavného práva na inom orgáne ako na ústavnom súde, navrhol, aby ústavný súd po prejednaní veci vyslovil nález:

„Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Ndob 20/2005 zo dňa 21. 3. 2005 bolo porušené základné právo JUDr. J. K., správcu konkurznej podstaty úpadcu Roľnícke družstvo B. (...) a to právo na prístup k súdu a právo na nestranný súd zakotvené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1 Ndob 20/2005 zo dňa 21. 3. 2005 a vec vracia na ďalšie konanie.

Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia JUDr. J. K., správcovi konkurznej podstaty úpadcu Roľnícke družstvo B. (...), za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom SR, na účet advokáta JUDr. M. K., (...) do 1 mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. (...)

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (*mutatis mutandis* I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je namietané porušenie základných práv sťažovateľa zaručených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Ndob 20/2005 z 21. marca 2005.

Pokiaľ ide o namietané porušenie základných práv sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred

všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej je na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie platí aj pokiaľ ide o skúmanie podmienok konania „o námietke zaujatosti vznesenej správcom konkurznej podstaty“, jeho opodstatnenosti a pod.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení však nesmie

obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Otázka posúdenia podmienok konania „o námietke zaujatosti vznesenej správcom konkurznej podstaty“, je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľa s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v jeho napadnutom uznesení sp. zn. 1 Ndob 20/2005 z 21. marca 2005.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu okrem iného vyplýva, že:

„Sudcovia sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci, ak so zreteľom na ich pomer k veci, k účastníkom alebo ich zástupcom možno mať pochybnosti o ich nezaujatosti (§14 ods. 1 O. s. p). Podľa § 15a ods. 1 O. s. p účastníci majú právo z dôvodov podľa § 14 ods.1 uplatniť námietky zaujatosti voči sudcovi, ktorý má vec prejednať a rozhodnúť.

O tomto práve prvostupňový súd účastníkov poučí. Podľa § 7 ods. 1 zákona o konkurze a vyrovnaní účastníkmi konkurzu sú veritelia, ktorí podali návrh na vyhlásenie konkurzu, veritelia, ktorí prihlásili svoje pohľadávky podľa § 20 a dlžník. Podľa ods. 2 citovaného ustanovenia účastníkmi konkurzu sa stanú aj veritelia pohľadávok proti podstate (§ 31 ods. 3) a veritelia pohľadávok podľa § 31 ods. 1 písm. a) až c), ak ich nárok nebol uspokojený a uplatnili pohľadávku na súde, ktorý vyhlásil konkurz žalobou, prihláškou alebo ak sú zahrnutí do zoznamu na účely rozvrhu (§ 29 ods. 1). Z uvedeného je zrejmé, že správca konkurznej podstaty nie je v konkurznom konaní v pozícii účastníka konania, ale je len osobou na konaní zúčastnenou. Ako zvláštny procesný subjekt má samostatné postavenie ako voči úpadcovi, tak voči konkurzným veriteľom a nemožno ho považovať za zástupcu konkurzných veriteľov, ani za zástupcu úpadcu. Účastníkom konania je len vtedy, ak uplatňuje odmenu a odmenu výdavkov, ak tieto nároky neboli uspokojené pred vydaním rozvrhového uznesenia . Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd nadriadený na základe

uvedených skutočností dospel k záveru, že v danom prípade nie je splnená podmienka konať o námietke zaujatosti vznesenej správcom konkurznej podstaty. Správca konkurznej podstaty nie je účastníkom konkurzného konania, preto ani námietku zaujatosti voči sudcovi podať nemôže. Nadriadený súd preto konanie o vylúčení sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. A. M. z prejednávania a rozhodovania veci zastavil.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, najvyšší súd k zásadným námietkam sťažovateľa zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné „konanie o vylúčení sudcu Krajského súdu v Banskej Bystrici JUDr. A. M. z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 51-24K 222/97“ zastaviť.

V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006